

BLOGI

Kestävyyseriskit finanssisektorilla: uusi sääntely ja Finanssivalvonnan rooli

Blogi 17.3.2020 – 5/2020 • Blogi • Mikko Sinersalo

Kirjoittaja Mikko Sinersalo työskentelee Fivan Vakuutusvalvonnassa riskiasiantuntijana ja on laajalti mukana kestävän rahoituksen sääntelyhankkeissa.

Vielä muutama vuosi sitten kestävä sijoittaminen oli monelta osin sääntelemätön kenttä. Jo pelkästään käsitteistö oli sekavaa: vastuullinen, eettinen, kestävä, vihreä ja ties mitä muuta. Eettisiä arvojaan vastaava sijoituskohde etsivä asiakas oli helposti tilanteessa, jossa tarjolla olevien rahastojen tai muiden sijoitustuotteiden keskinäinen vertailu oli mahdotonta, eikä vihreyden määritelmäkään tuntunut selkeältä.

Tilanteen korjaamiseksi Euroopan komissio julkaisi kestävän rahoituksen toimintasuunnitelman maaliskuussa 2018. Kaksi kuukautta myöhemmin nähtiin ensimmäiset konkreettiset toimet, kun aloitteet tiedonantovelvoitteista, kestävästä taloudellisista toimituksista määrittelevästä taksonomiasta sekä kestävästä vertailuindekseistä julkaistiin. Näistä kaksi ensin mainittua ovat tähän asti tärkeimmät sääntelykokonaisuudet, ja ne muodostavat yhdessä selkärangan kestäväksi sijoittamiselle.

Tiedonantovelvoitteita koskeva sääntely ulottuu laajalti eri rahoitusmarkkinatoimijoihin, kuten rahastoyhtiöihin. Ensi vuoden maaliskuusta lähtien rahoitusmarkkinatoimijoiden tulee joko kertoa sijoitustensa haitallisista kestävyysvaikutuksista, kuten kasvihuonekaasupäästöistä, tai sitten selittää miksei näistä kerrota, ja koska tämä puute aiotaan korjata. Kestävinä markkinoitavien tuotteiden tai palveluiden osalta tulee kertoa esimerkiksi se, kuinka suuri

osa tehdyistä sijoituksista on ympäristön kannalta kestäviä. Tässä kohtaa esille nousee taksonomia.

Taksonomia on EU:n luokittelujärjestelmä, joka jatkossa määrittää, mitä taloudellisia toimintoja voidaan markkinoida tai myydä ympäristön kannalta kestävinä. On tärkeätä huomata, ettei taksonomia määrittele kokonaisten yritysten tai toimialojen kestävyyttä, vaan keskittyy nimenomaan yksittäisiin taloudellisiin toimiin. Esimerkiksi sementin valmistus katsotaan ympäristön kannalta kestäväksi vain, jos valmistusmenetelmän aiheuttamat päästöt alittavat taksonomiassa asetetun raja-arvon. Lopputuloksena on, että yrityksen toiminnoista vain tietty osuus täyttää annetut kriteerit. Tällä tavoin on myös tilkitty se porsaanreikä, jolla saastuttava yritys on voinut pienellä panostuksella vihreään markkinoida itseään ympäristön kannalta kestäväksi.

Tiedonantovelvoitteet ja taksonomia muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka tulee monella tapaa helpottamaan ja yksinkertaistamaan kestävien sijoitusten tekemistä. Erityisesti tämä näkyy jatkossa kuluttaja-asiakkaan yksinkertaisempina sijoitusprosessina, kun sijoituksen kestävyyttä koskeva informaatio on aiempaa helpommin saatavilla, luotettavampaa ja ennen kaikkea vertailukelpoisempaa.

Käytännön esimerkki

Tarkastellaan tilannetta, jossa kuluttaja haluaa tehdä vihreän rahastosijoituksen. Prosessi alkaa, kun sijoituspalveluyritys kartoittaa sääntelyn edellyttämällä tavalla asiakkaan kestävyystavoitteiden liittyvät näkemykset ja tarpeet ja tarjoaa sitten näiden mukaisia tuotteita. Asiakkaalle kerrotaan eri vaihtoehtojen kestävyystavoitteet tai ominaisuudet, taksonomian mukaisten sijoitusten osuus sekä myös sijoitusten mahdolliset negatiiviset kestävyysvaikutukset. Myöhemmin asiakkaalle tulee raportoida siitä miten kestävyystavoitteet on saavutettu.

Yksi keskeisimpiä ongelmia on jo pitkään ollut, että sijoituskohteina olevat yritykset eivät ole raportoineet kestävyystavoitteiden liittyvää tietoa omasta toiminnastaan. Jatkossa tämä korjaantuu, kun suurimpien yritysten tulee kertoa toiminnastaan taksonomian asettamia kriteeristöä vastaan. Käsitteistön yleinen selkiytyminen ja sidosryhmien asettamat vaatimukset tulevat entisestään kasvattamaan saatavilla olevan informaation määrää, joka puolestaan

helpottaa sijoittajien toimintaa. Asiakkaalle tämä näkyy tietenkin läpinäkyvyyden kasvuna, ja kiitos taksonomian, vertailtavuuden paranemisena.

Finanssivalvonnan rooli

Vaikka kestäväää rahoitusta koskeva sääntely osittain esitteleekin uuden riskialueen finanssisektorille, eivät valvojan perustehtävät tule muuttumaan. Jo aiemmin Finanssivalvonta on valvonut että asiakkaille tarjottavan informaation laatu täyttää sääntelyn asettamat kriteerit, nyt tähän kriteeristöön on vain lisätty kestävyysnäkökulma. Valvottavien riskienhallinnan on tulevaisuudessakin oltava riittävällä tasolla toiminnan valittuun riskitasoon nähden. Ilmastomuutoksen kaltaiset kestävyysriskit tulee analysoida, riittävällä tarkkuudella mitata, ja niistä tulee kertoa asiakkaille.

Tiedonantovelvoitteita koskeva työnjako on lopulta varsin yksinkertainen. Lisätty yritys raportoi kestävyystietoja sekä sääntelyn että sidosryhmiensä asettamien vaatimusten perusteella. Yrityksen osakkeita sijoitusrahastonsa salkkuun ostava rahastoyhtiö puolestaan kertoo nämä samaiset kestävyystiedot asiakkailleen, siten kuin tiedonantovelvoitteissa edellytetään. Finanssivalvonnan rooli on puolestaan varmistaa, että molemmat tahot todella raportoivat nämä tiedot.

Uuden sääntelyn myötä on usein esitetty kysymyksiä Finanssivalvonnan roolista ympäristö- ja ilmastokysymysten valvonnassa. Tästä on hyvä todeta, että me pysymme jatkossakin omalla tontillamme, emmekä lähde arvioimaan esimerkiksi hiilidioksidipäästöjen laskentamentelmiä. Valvojan palveluksessa on lähinnä juristeja, ekonomieja ja matemaatikkoja, ja vaikka kokonaisuutena arvioiden olemmekin varsin sähkökkä putiikki, ympäristö-, ilmasto- ja teknologiaosaaajiksi meistä ei sentään ole. Tämä osaaminen on yrityksillä itsellään, samoin kuin vastuu siitä että kerrottu informaatio on todenmukaista. Finanssivalvonnan tehtäväksi jää valvoa, että nämä tiedot kerrotaan sääntelyn edellyttämällä tavalla.